

Näringsdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor

Informell videokonferens för jordbruksministrarna den 8 juni 2020

Kommitterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter
3. Gröna given – strategierna Från jord till bord och om biologisk mångfald - jordbruksaspekterna

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd:

Jennie Nilsson

Förslagets innehåll:

Från jord till bord

EU:s strategi från jord till bord ("Farm to fork", F2F) presenterades den 20 maj och den är en central del för att förverkliga EU-kommissionens gröna giv, med målet att skapa en klimatneutral union till år 2050. F2F handlar om att bygga ett hållbart livsmedelssystem som fungerar för konsumenter, producenter, klimatet och miljön och den syftar till att göra EU:s livsmedelssystem till en global standard för hållbarhet. F2F

kopplar till både den gemensamma jordbruks- och fiskepolitiken. Strategin överlappar också i viss mån strategin för biologisk mångfald.

En handlingsplan medföljer F2F där kommissionen avser se över relevant lagstiftning och vid behov föreslå ny lagstiftning, och där den gemensamma jordbrukspolitikerna (CAP), den gemensamma fiskeripolitiken (GFP), internationella standarder, privata certifieringar och märkningar är viktiga verktyg. När det gäller CAP avser kommissionen att ge rekommendationer till varje medlemsland för hur målen i jord-till bordstrategin ska beaktas vid framtagande av de nationella strategiska planerna. I övrigt lyfter kommissionen att det liggande reformförslaget för CAP som är under förhandling är ändamålsenligt, men kommissionen kommer nu stödja Europaparlamentets förslag att en del av den första pelaren också ska öronmärkas för miljö- och klimatåtgärder.

Enligt kommissionen finns ett akut behov av att minska beroendet av kemiskt växtskyddsmedel och antimikrobiella medel, minska överanvändningen av gödselmedel, öka det ekologiska jordbruket, förbättra djurskyddet och vända förlusten av biologisk mångfald. Kommissionen föreslår därför att fram till 2030 ska användning av och risker med kemiska växtskyddsmedel minska med 50 procent, växtnärsanvändning med 20 procent och användningen av antibiotika till lantbrukets djur med 50 procent.

Kommissionen har ännu inte gjort några konsekvensanalyser av hur strategins tilltag kommer påverka produktionsvolym, konkurrenskraft och marknad för jordbruksråvaror.

Klimatförändringarna innebär nya hot mot växters sundhet. Kommissionen kommer att anta regler för förstärkt importkontroll och ökad övervakning. För att förenkla tillgången på traditionella och lokala sorter på marknaden kommer kommissionen se över reglerna för registrering av växtsorter.

Kommissionen föreslår ett mål om att 25 procent av EU:s jordbruksmark ska odlas ekologiskt till 2030. Kommissionen föreslår att MS ska sätta nationella värden i CAP:s strategiska plan kopplat till klimat och miljö (eco-schemes).

Kommissionen föreslår ett nytt EU-initiativ för koldioxidinlagring inom ramen för klimatpakten kommer att gynna den nya gröna affärsmodellen,

där offentliga och privata investerare föreslås kunna ersätta lantbrukare för kolinlagring. Kommissionen kommer att utarbeta ett regelverk för certifiering av avlägsnande av koldioxid.

Kommissionen föreslår förstärkta insatser mot fusk och bedrägerier i livsmedelskedjan för att säkerställa lika villkor för alla företag. Kommissionen föreslår bland annat ett utökat samarbete med medlemsstaterna, Europol och andra relevanta organ samt att stärka utredningskapaciteten hos Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) inom området livsmedelsbedrägeri.

Även i det globala perspektivet ska hållbarhet främjas, bl.a. aviserar kommissionen förslag om åtgärder för att undvika eller minimera att produkter som konsumeras inom EU bidragit till avskogning, att gränsvärden för växtskyddsmedel som inte tillåts inom EU kan bli aktuellt, framtagande av EU-hållbarhetsstandarder som också ska främjas globalt m.m. EU:s handelspolitik bör enligt strategin bidra till att stärka samarbetet med tredjeländer och uppnå ambitiösa åtaganden från tredjeländer på viktiga områden såsom djurskydd, användningen av och risker med växtskyddsmedel och kampen mot antimikrobiell resistens. EU ska främja internationella standarder i relevanta internationella organ och uppmuntra till produktion av livsmedelsprodukter som är säkra och hållbara.

Strategin för biologisk mångfald

EU:s strategi för biologisk mångfald ses som central för att förverkliga EU-kommissionens gröna giv, med målet att skapa en klimatneutral union till år 2050. Strategin syftar till att bidra till hållbart nyttjande och bromsa förlusten av arter och naturmiljöer. Kommissionen framhäver att denna strategi har en tydlig koppling och synergier med EU:s strategi ”från jord till bord” och nya jordbrukspolitiken (CAP post 2020). Kommissionen kopplar även strategin till deras ambition att visa ledarskap i de globala förhandlingarna om ett nytt ramverk för Konventionen för biologisk mångfald (CBD).

Kommissionen önskar högt ställda målsättningar för att minska de negativa miljöeffekterna av jordbruks- och trädgårdsnäringen till 2030. Kommissionen kommer att vidta åtgärder för att minska den totala användningen av och risken med kemiska bekämpningsmedel med 50 procent. Även användningen av bekämpningsmedel med hög risk ska minska med 50 procent fram till 2030. Därtill kommer krav på minskat

läckage av växtnäring med 50 % vilket förväntas leda till minskad användning av mineralgödsel med 20 %.

Kommissionen kommer även att revidera direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel för att stärka dess genomförande, särskilt vad gäller bestämmelserna om integrerat växtskydd.

Utöver de ovan angivna siffermålen sätter strategin upp ett mål om 30% skydd av landareal varav 10% ska vara strikt skyddad landareal. Strategin pekar ut *primary forest* som särskilt viktig att strikt skydda. Strategin ställer också krav på avsättning av 10 % produktiv jordbruksmark som ska gynna den biologiska mångfalden.

Kommissionen föreslår ett mål om att 25 % av EU:s jordbruksmark ska odlas ekologiskt till 2030. För att nå det 25-procentiga målet nämns flera olika verktyg, bl.a. CAP och en handlingsplan för ekologiskt jordbruk 2021-2026.

Kommissionen föreslår åtgärder för att vända nedgången av den nyttjade genetiska mångfalden. Detta genom att underlätta användningen av traditionella växtsorter och husdjursraser. Kommissionen överväger därför bland annat att se över saluföringsdirektiven för växtförökningsmaterial.

Strategin behandlar frågan om bioenergi endast i begränsad omfattning. Kommissionen aviserar kommande vägledning för implementering av de nya hållbarhetskriterier för skogsbiomassa för energiändamål, vilka beslutades 2018. Kommissionen avser vidare att genomföra utbuds- och efterfrågeanalyser för biomassa för EU och globalt samt vad gäller för hållbarhet. Arbetet ska redovisas innan årets slut 2020 och kommissionen ser detta som en del av den höjda EU-ambitionen att skydda och återställa skogsekosystem inom EU. Resultaten ska utnyttjas vid kommande översyner av Förnybarhetsdirektivet, Direktivet för handel med utsläppsrätter, samt LULUCF-förordningen.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Från jord till bord:

Livsmedelsproduktion har en betydande roll att spela i övergången till ett hållbart samhälle. Regeringen välkomnar därför kommissionens initiativ till en strategi för ett hållbart livsmedelssystem inom ramen för den gröna

givens målsättning. EU bör sträva efter ett hållbart livsmedelssystem som håller hög standard och tar hänsyn till miljö, klimat, människors hälsa, djurhälsa och djurvälstånd och återhållsam användning av antibiotika och samtidigt bidrar till en konkurrenskraftig livsmedelskedja.

I förslaget finns det fler siffrerade mål som innebär en minskad användning av några utpekade insatsmedel samt en styrning av markanvändningen. Det är viktigt att kommissionen redovisar konsekvensanalyser som en del av det fortsatta arbetet. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför EU:s gränser. En viktig del i EU:s gröna giv och i en biodiversitetsstrategi är ansvarsfullt nyttjande av naturresurser.

Regeringen stödjer en inriktning att sänka användningen av insatsmedel. Regeringen delar kommissionens bedömning att det finns ett behov av att förbättra djurskyddet inom EU. Ett bra djurskydd bidrar också till en god djurhälsa vilket minskar behovet av läkemedel inom djurhållningen, t.ex. vad gäller användningen av antibiotika. Regeringen välkomnar kommissionens ambitiösa plan att se över unionens djurskyddslagstiftning och anpassa den till de senaste vetenskapliga rönen liksom att utvidga lagstiftningens tillämpningsområde. Regeringen delar även kommissionens bedömning att det är viktigt att befintliga bestämmelser efterlevs för att säkerställa att omställningen till ett mer hållbart samhälle blir rättvis.

En överanvändning av växtskyddsmedel och växtnäring leder till försämringar i naturmiljön. Regeringen anser att principerna för siffrerade mål behöver klarläggas. Principen för fördelning mellan medlemsländer behöver vara lika konkurrensvillkor. Länder med hög förbrukning och låg effektivitet behöver sänka sin användning mest, då det ger störst miljö- och klimatnytta i förhållande till kostnader. Regeringen anser att varje medlemslands utgångspunkt behöver tas i beaktande. Innovationer behövs så produktiviteten samtidigt kan utvecklas.

Regeringen anser att obligatoriska krav på avsättning av jordbruksmark behöver kunna anpassas till lokala och regionala förhållanden. I områden med ett varierat landskap med såväl jordbruk som skogsbruk, är behovet mindre än det är i slättområden med liten variation. I skogsdominerande områden är det själva förekomsten och brukandet av jordbruksmarken

som bidrar till ökad biodiversitet. Här kan ett krav på avsättning av jordbruksmark vara kontraproduktivt.

Regeringen instämmer i att tillgången till tydlig information gör det lättare för konsumenter att välja hälsosamma och hållbara livsmedel. Regeringen ser positivt på kommissionens ambition att utveckla nya och vidareutveckla befintliga verktyg vad gäller konsumentinformation för att främja en hållbar livsmedelskonsumtion. Det gäller bland annat konsumenternas möjligheter att göra medvetna val baserade på produktionsmetoder, t.ex. avseende djurhållning. Regeringen ser därför positivt på att kommissionen avser att överväga alternativ för djurskyddsmärkning för att bättre kunna överföra värdet genom livsmedelskedjan.

Regeringen välkomnar att kommissionen kommer att föreslå rättsligt bindande mål för att minska livsmedelsavfallet i hela EU.

Regeringen anser att fokus i strategin bör ligga på utveckling av sektorn och är positiv till kommissionens förslag om att utveckla en certifiering för att stödja affärsmodeller för kolinlagring i jordbruksmark. Regeringen anser att bevarande och restaurering av sankor kan vara en effektiv klimatåtgärd, samtidigt som detta inte får hindra en långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi, livsmedel och fossilfria material från jord- och skogsbruket.

Regeringen välkomnar den ökade ambitionsnivån för växters sundhet som den nya växtskyddslagstiftningen innebär. Regeringen anser att nya tekniska metoder och innovationer bör utnyttjas för att säkerställa tillgång till lokala och regionala växtsorter samt för att bidra till största möjliga utnyttjande av produktionsresurser och till jordbrukets anpassning till ett förändrat klimat.

Regeringen anser att satsningar på kunskap och innovation är avgörande för att sektorn ska uppnå en hållbar produktion med bibehållen hög produktivitet. Regeringen välkomnar en ökad satsning på forskning och kunskapsspridning inom området.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag om förstärkta insatser för att bekämpa fusk och bedrägerier i hela livsmedelskedjan.

Regeringen anser att det är positivt att EU:s handelspolitik används för att främja säkra och hållbara livsmedel. Regeringen anser att åtgärder som

påverkar EU:s handelsrelationer med tredjeland bör vara proportionerliga, icke-diskriminerande och minimalt handelsstörande, och så långt som möjligt baseras på internationella överenskommelser och standarder.

EU:s strategi för biologisk mångfald

Regeringen stödjer att kommissionen har tagit fram en strategi för biologisk mångfald för 2030. Regeringen anser att det är positivt att kommissionen tar ett helhetsgrepp och att den har sökt att uppnå synergier och gemensamma mål med strategin ”från-jord-till-bord”. Regeringen anser det viktigt att strategierna på ett samstämmigt sätt bidrar till den gröna given övergripande målsättning.

Regeringen välkomnar kommissionens ambition att integrera hänsynen till biologisk mångfald i jordbrukssektorn, detta behövs även för att bevara och stärka de ekosystemtjänster som jordbruket behöver. Regeringen anser att det är viktigt att strategin för biologisk mångfald beaktar ekonomiska och sociala hållbarhetsaspekter. I förslaget finns det fler siffrsatta mål som innebär en minskad användning av några utpekade insatsmedel samt en styrning av markanvändningen. Regeringen stödjer en inriktning att sänka användningen av insatsmedel. Det är viktigt att kommissionen redovisar konsekvensanalyser som en del av det fortsatta arbetet. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför EU:s gränser.

Enskilda medlemsstaters utgångspunkt kan vara mycket olika och samma siffrsatta målsättning för alla kan medföra relativt liten effekt i de länder som ligger i framkant. Förslagen till siffrsatta mål för minskning av växtskyddsmedel och växtnäring kan behöva analyseras i förhållande till vad som skulle minska överanvändning. Det är viktigt att kommissionen klargör vilka referensnivåer eller baslinjer som gäller. Vidare måste implementeringen av naturvårdsdirektiven ta hänsyn till medlemsländernas skilda nationella förutsättningar.

Regeringen anser att obligatoriska krav på avsättning av jordbruksmark behöver kunna anpassas till lokala och regionala förhållanden. I områden med ett varierat landskap med såväl jordbruk som skogsbruk är behovet mindre än det är i slättområden med liten variation. I skogsdominerade områden är det själva förekomsten och brukandet av jordbruksmarken som bidrar till ökad biodiversitet. Här kan ett krav på avsättning av jordbruksmark vara kontraproduktivt.

Regeringen anser att det är viktigt att strategin för biologisk mångfald bidrar till insatser på EU-nivå som främjar förutsättningarna för det hållbara svenska skogsbruket, bygger på existerande definitioner av ett hållbart skogsbruk samt värnar skogens klimatnytta. Samtidigt ska det nationella självbestämmandet i skogliga frågor fortsatt värnas.

Regeringen anser att fokus vid en revidering av Förnybarhetsdirektivet bör ligga på de övergripande målen, inte på detaljerade hållbarhetskriterier. Mot bakgrund av målet med ett klimatneutralt Europa till 2050 är det viktigt att fortsatt granska och undersöka behoven av att ersätta fossila bränslen med bioenergi.

Regeringen är positiv till att saluföringsdirektiven för växtförökningsmaterial ses över för att bidra till grödors bevarande och hållbara användning.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: FaktaPM lämnas till riksdagen senast 24 juni.